

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATIAETH, 17/06/2025

YN BRESENNOL:

Cynghorwyr:

Anne Lloyd-Jones (Cadeirydd), Annwen Hughes, Arwyn Herald Roberts, Eryl Jones-Williams, Dewi Owen, Ioan Thomas, Edgar Wyn Owen, Llio Elenid Owen, Beca Roberts

Swyddogion yn bresennol:

Vera Jones (Rheolwr Gwasanaeth Democratiaeth ac Iaith), Annes Sion (Arweinydd Tîm Democratiaeth), Mari Edwards (Rheolwr Dysgu a Datblygu) Cara Williams (Swyddog Datblygu Aelodau), Ian Jones (Pennaeth Gwasanaethau Corfforaethol) ac Iwan Edwards (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth).

1. ETHOL IS-GADEIRYDD

Etholwyd y Cynghorydd Dewi Owen yn Is-Gadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth am y flwyddyn 2025/26.

2. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan y Cynghorwyr Anwen J. Davies, Cai Larsen, Stephen Churchman a Sian Williams.

3. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau o fuddiant personol.

4. MATERION BRYD

Ni nodwyd unrhyw faterion brys.

5. COFNODION

Derbyniodd y Cadeirydd gofnodion cyfarfod blaenorol y pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 18 Chwefror 2025, fel rhai cywir.

6. DRAFFT O ADRODDIAD BLYNYDDOL GAN Y PENNAETH GWASANAETHAU DEMOCRATIAETH

Cyflwynwyd adroddiad drafft blynyddol gan y Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth. Esboniwyd ei bod yn ofynnol i'r Pennaeth gyflwyno adroddiad i'r Cyngor Llawn yn flynyddol yn amlinellu'r gefnogaeth sydd ar gael i Gynghorwyr.

Nodwyd bod yr adroddiad blynyddol eleni yn un cryno ac yn canolbwyntio ar y datblygiadau a wnaethpwyd yn ystod y flwyddyn yn hytrach nag amlinellu'r holl gefnogaeth sydd ar gael i Aelodau. Yn ogystal, eglurwyd fod yr adroddiad yn amlinellu'r prif flaenoriaethau ar gyfer y flwyddyn i ddod.

Esboniwyd fod yn adroddiad ar ffurf drafft ar hyn o bryd gyda cyfle i gyflwyno sylw ar ei gynnwys a'i ffurf. Pwysleiswyd y byddai'r adroddiad a gyflwynir i'r Cyngor Llawn yn cynnwys argymhelliad i sefydlu wythfed Maes Hyfforddiant Craidd ar gyfer Aelodau Etholedig, sef Trais yn erbyn menywod, fel y bu i'r Pwyllgor gefnogi ym mis Chwefror 2025. Diolchwyd i aelodau'r Pwyllgor am eu sylwadau adeiladol yn ystod y cyfarfodydd dros y flwyddyn diwethaf. Nodwyd fod nifer o dimau yn cynorthwyo'r Pennaeth Adran i ddarparu'r gefnogaeth orau posib a diolchwyd i pawb am eu gwaith caled.

Adroddwyd fod gwaith yn cael ei wneud i edrych ar yr ddarpariaeth yn y siambrau er mwyn ei foderneiddio. Nodwyd fod cryn dipyn o waith yn gorfod cael ei wneud yn y cefndir er mwyn cynnal cyfarfodydd aml leoliad o'r siambrau.

Diolchwyd am yr adroddiad ac am y ffordd syml ac effeithiol mae wedi'i gyflwyno.

Nododd Aelod fod diffyg adrodd i'r cyhoedd am y gwaith da sy'n cael ei gyflawni gan y Gwasanaeth Democratiaeth. Soniwyd fod y gwasanaeth wedi bod o gymorth eithriadol iddo yn dilyn colli ei olwg ac na fyddai wedi gallu parhau yn ei rôl fel Cynghorydd heb y cymorth. Diolchwyd i'r aelod am ei sylwadau a nodwyd y byddai ei sylwadau'n cael eu ychwanegu i'r adroddiad ar ei gais.

Nodwyd ei fod yn ddefnyddiol iawn cael lluniau ac enwau'r swyddogion yn y Gwasanaeth Democratiaeth yn rhan o'r adroddiad.

Mynegwyd pryder gyda cyfarfodydd craffu yn sgil prinder amser i graffu materion mewn dyfnder. Derbyniwyd y sylw a nodwyd y byddai'n help i'r adran petai'r Aelod yn darparu enghreifftiau o hyn er mwyn edrych arnynt yn unigol. Nodwyd ei fod yn broblem ar draws y Cyngor a ddim yn benodol i un pwyllgor craffu.

PENDERFYNIAD

Derbyn yr adroddiad gan gytuno i wneud mân addasiadau cyn ei argymhell i'r Cyngor Llawn ar gyfer ei fabwysiadu.

7. DARPARIAETH DYSGU A DATBLYGU

Cyflwynwyd adroddiad gan y Rheolwr Dysgu a Datblygu yn diweddar am y ddarpariaeth Dysgu a Datblygu i Aelodau. Eglurwyd fod 7 maes craidd wedi eu hadnabod i Aelodau, sef y yr hyfforddiant craidd y mae angen i bob Aelod eu cyflawni er mwyn gallu gwneud eu gwaith yn effeithiol.

Nodwyd bod anogaeth cyson wedi'i roi i Aelodau i gwblhau'r hyfforddiant craidd, fodd bynnag prin iawn yw'r cynnydd sydd wedi bod yn y niferoedd sydd wedi eu cwblhau ers mis Chwefror 2025. Esboniwyd fod recordiadau o'r 7 teitl craidd ar gael ar y mewnrwyd aelodau gan ystyried bod yr adnodd yma ar lein am wneud pethau'n haws i Aelodau gael mynediad i gwblhau'r teitlau yn eu hamser sbâr,

Eglurwyd y bydd yr hyfforddiant Trais sef yr wythfed maes craidd, am fod yn weithredol yn dilyn penderfyniad y Cyngor Llawn ym mis Gorffennaf 2025. Bydd recordiadau o'r hyfforddiant hefyd ar gael ar y mewnrwyd aelodau.

Mynegodd Aelod syndod fod cynifer yn parhau heb gwblhau'r cyrsiau craidd, yn enwedig gan fod recordiadau ar gael ar y mewnrwyd Aelodau. Nodwyd fod gwybodaeth ynghylch pa aelodau sydd wedi cwblhau yr hyfforddiant craidd yn fyw ar wefan y Cyngor ers mis Ebrill, ac felly'n wybodaeth gyhoeddus.

PENDERFYNIAD

Derbyn yr adroddiad gan nodi'r sylwadau a gyflwynwyd.

Dechreuodd y cyfarfod am 2yp a daeth i ben am 2:40yp